Gun

El **gun** (o **alada**, o **gungbe**, o **seto-gbe**, etc.) és una llengua gbe que es parla al sud-est de Benín (departament d'Ouémé i al sud-oest de Nigèria (estat de Lagos i estat d'Ogun).[1] Segons el joshuaproject, hi ha diversos grups ètnics que parlen la llengua gun: els setos, els tolis de Benín, els guns de Benín i de Nigèria, a banda d'una minoria de guns que viuen a Gabon.[2] El seu codi ISO 639-3 és **guw** i el seu codi al glottolog és **gunn1250**.[3]

Gun

Altres noms	*Alada*, *Alada-Gbe*, *Egun*, *Goun*, *Gu*, *Gugbe*, *Gun-Alada*, *Gungbe*, *Gun-Gbe*, *Seto-Gbe*, *Toli-Gbe*
Tipus	llengua i llengua viva
Parlants	
579.000 (ethnologue)[1] 852.000 (joshuaproject)[2] principalment a departaments d'Ouémé a Benín i estats d'Ogun i de Lagos a Nigèria	
Parlat a	Benín, Nigèria i Gabon
Autòcton de	Ouémé, Plateau, Territori de la Capital Federal, Estat de Lagos i Ogun
Classificació lingüística	
Níger-Congo Atlantic-Congo Volta-Congo Benue-Congo Llengües kwa Llengües kwa orientals Llengües gbes **Gun**	
Codis	
ISO 639-3	guw (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=guw)
SIL	guw
Glottolog	gunn1250 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/gunn1250)
Ethnologue.com	guw (http://www.ethnologue.com/language/guw)
IETF	guw

Contingut

Població, territori i pobles veïns
- La llengua gun a Benín
- El gun a Nigèria
- El gun a Gabon

Família lingüística

Dialectes

Sociolingüística, estatus i ús de la llengua

Bibliografia

Referències

Població, territori i pobles veïns

Segons l'ethnologue hi ha 579.000 parlants de gun en total[1] i segons el joshuaproject n'hi ha 852.000.[2]

La llengua gun a Benín

El 2006 hi havia 320.000 parlants de gun a Benín.[1] Segons el joshuaproject n'hi ha 439.000.[2] Aquest viuen al sud-est del país, als municipis d'Akpro-Misséreté, d'Avrankou, d'Adjarra i de Porto Novo, al departament d'Ouémé.[1]

Segons el mapa lingüístic de Benín de l'ethnologue, aquest viuen entre la zona nord-est del llac Nokoué i la frontera amb Nigèria a l'est. Viuen al curs baix del riu Ouémé. Els seus veïns són els defis i els xwles orientals, al sud; els tofins i els wemes, a l'oest i els nagos meridionals, que parlen la llengua defoid nago meridional, al nord.[4]

El gun a Nigèria

El 2000 hi havia 259.000 guns a Nigèria.[1] Segons el joshuaproject n'hi ha 396.000.[2] El seu territori està situat a les LGAs de Badagry, d'Ado-Odo-Ota i d'Idiroko, a l'estat d'Ogun i a l'estat de Lagos, a la ciutat de Lagos.[1]

Segons el mapa lingüístic de Nigèria, el territori gun d'aquest estat està situat a l'extrem sud-occidental del país, a la zona costanera. Els seus veïns del nord i de l'est parlen llengües defoids, principalment el ioruba.[5]

El gun a Gabon

Segons el joshuaproject a Gabon hi viu un grup de 17.000 guns.[2]

Família lingüística

El gun és una llengua kwa, família lingüística que forma part de les llengües Benué-Congo. Concretament, segons l'ethnologue, forma part del grup lingüístic de les llengües gbes.[6] Segons l'ethnologue, hi ha 21 llengües gbe: l'Aguna, l'ewe, el gbe, ci, el xwla oriental, el gbesi, el kotafon, el saxwe, el waci, el xwela occidental, el xwela, el kpessi, sis llengües aja (aja, ayizo, defi, tofin, weme i **gun**), dues llengües fons (fon i gbe, maxi) i la llengua gen, considerada l'única llengua mina.[6] Segons el glottolog, és una de les llengües gbes orientals juntament amb el gbe, gbesi; l'ayizo; el gbe, xwla oriental; el fon; el gbe, ci; el gun; el kotafon; el gbe, maxi; el saxwe; el tofin; el weme; el xwla occidental; el wudu i el gbe, xwela.[3]

Dialectes

Els dialectes del gun que es parlen a Benín són l'ajra, l'alada, el seto i el toli.[1]

A Nigèria s'hi parlen les variants dialectals: alada, asento, gbekon, egun, phela, savi, seto i weme.[1]

Sociolingüística, estatus i ús de la llengua

El gun és una llengua desenvolupada (EGIDS 5): Gaudeix d'un ús vigorós, té literatura i està estandarditzada, tot i que no és totalment sostenible ni està fora de perill.[7] Existeixen programes de ràdio en llengua gun i s'hi va traduir la Bíblia (1923-72). S'escriu en alfabet llatí. Entre l'1 i el 5% dels guns estan escolaritzats en aquesta llengua com a primera llengua.[1] Els parlants de gun de Benín també parlen el fon i el francès. El gun és utilitzat com a segona llengua pels xweles orientals, els kotafons i els tofins.[1]

Bibliografia

- Aboh, Enoch. 1998. *From the syntax of gungbe to the grammar of gbe*. Universitat de Ginebra. 366 pàgines. Gramàtica
- Capo, Hounkpati B. Christophe. 1987. *Renaissance du gbe (une langue de l'Afrique occidentals): réflexions critiques et constructives sur l'eve, le fon, le gen, l'aja, le gun*. Hamburg: Helmut Buske Verlag. 256pp. (Edició de la tesi 'Renaissance de gbe, une langue de l'Afrique occidentals: étude critique sur les langues ajatado', *Institut National des Sciences de l'Education*, Universitat de Benín-Lomé, 1986.). Sociolingüística
- Aboh, Enoch Oladé. 1996. *On argumental topicalization in Gungbe*. A: *GenGenP (Geneva generative papers)*, nº4. pp. 80-93.

- Akplogan, J. A. 1996. *Etude Grammaticale de la langue Gun (Porto-Novo, Bénin)*. París: INALCO.
- Aboh, Enoch Oladé. 1998. *Focus constructions and the focus criterion in Gungbe*. A: *Linguistique Africaine* nº20. pp. 5-50.
- Aboh, Enoch Oladé. 1999. *From the syntax of Gungbe to the grammar of Gbe*. Sierre (Suïssa): Editions à la Carte SA. (Edició de la dissertació de l'autor a la Universitat de Ginebra el 1998.)
- Aboh, Enoch Oladé. 2006. *Complementation in Saramaccan and Gungbe: the case of c-type modal particles*. A: *Natural language and linguistic theory* nº24. pp. 1-55.
- Hazoume, Marc-Laurent. 1979. *Étude descriptive du "Gungbe" (phonologie, grammaire)*. Universitat de París III. 300 pàgines.
- Capo, Hounkpati B. Christophe. 1990. *Towards a viable orthography for Egungbe*. A: *African languages and culturesnº* 3. pp. 109-125.
- Aboh, Enoch Oladé. 1996. *A propos de la syntaxe du gungbe*. A: *Rivista di grammatica generativa* nº21 (o 20?). pp. 3-56.

Referències

1. «Gun, a language of Benin (http://www.ethnologue.com/language/guw)». ethnologue. [Consulta: 15 febrer 2015].
2. «Language: Gun (http://joshuaproject.net/languages/guw)». joshuaproject. [Consulta: 15 febrer 2015].
3. «Language: Gun (http://glottolog.org/resource/languoid/id/gunn1250)». glottolog. [Consulta: 15 febrer 2015].
4. «Mapa lingüístic de Benín. El gun és el número 50 (http://www.ethnologue.com/map/BJ)». ethnologue. [Consulta: 15 febrer 2015].
5. «Mapa lingüístic de Nigèria (http://www.ethnologue.com/map/NG_xx)». ethnologue. [Consulta: 16 febrer 2015].
6. «Gbe (http://www.ethnologue.com/subgroups/gbe)». ethnologue. [Consulta: 5 febrer 2015].
7. «Gun in the Language Cloud (http://www.ethnologue.com/cloud/guw)» (en anglès). ethnologue. [Consulta: 16 febrer 2015].

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Gun&oldid=24162773»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 20 jul 2020 a les 03:08.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.